

Gizli Nikâh Câiz midir?

Soru: İnsanlara duyurulmaksızın yapılan gizli nikâh geçerli olur mu?

Cevap: “Hanefi mezhebine göre, aşağıda mahiyeti izah edilen gizli nikah caizdir.”

Soruda bahsedilen gizli nikâhın mahiyeti ihtilaflı bir meseledir. Nikahta i’lanı şart koşan İmam Malik’e göre halktan gizli olarak yapılan, insanlara duyurulmayan bir nikâh geçerli değildir. Zira Efendimiz Aleyhissalatü vesselam “Nikâhı ilan ediniz”[1] buyurmuştur. Başka rivayette “Zinakâr kadınlar, hiçbir beyyine/delil olmaksızın kendilerini evlendirenlerdir”[2] buyurmaktadır. Bu rivayetler ve buna benzer olanlar insanlara duyurulmadan yapılan bir nikahın geçerli olmayacağını göstermektedir.

Hanefiler ise Gizli nikâh’ı şahidsiz veya yeterli sayıda şahid olmaksızın yapılan nikah olarak tanımlarlar. Nitekim Hz. Ömer (Radıyallahu Anh) ’e bir kadın ve bir erkeğin şahidlik yaptığı bir nikah dava olarak getirildiğinde “İşte bu gizli nikahtır ve buna cevaz vermeyiz. Bunu sen daha önceden bir kez daha yapmış olsaydın recmedilirdin” buyurmuştur.[3] İmam Malik yine Hz. Ömer’den nikâh ve ayrılık hususunda bir erkek iki kadına itimad ettiğine dair nakil yapmaktadır.[4]

El-Kerhî, gizli nikâhı şahidsiz olarak yapılan nikah olarak tarif eder ve şahidlerin bulunması durumunda bu nikâhın i’lan edilmiş bir nikâh sayılacağını söyler.[5] İmam es-Serahsi’ nin de ifade ettiği üzere burada itibara alınması gereken şey Nikâhın izharıdır. Ve bu izharda da muteber olan şey, Şeriatin izhar makamına kaim kıldığı iki erkek şahid ya da bir erkek iki kadın şahidin bulunmasıdır. Yeterli miktarda şahidlerin bulunması durumunda gizlilik ortadan kalkacaktır.[6] Gizlilik mefhumunun bu şekilde anlaşılması gerektiğine İmam Muhammed (Rahimehullah) de dikkat çekmektedir.[7]

İmam Muhammed Medine ehline red mahiyetinde yazdığı “Kitabu’l-Hücce” sinde gizliliğin şahidlerin olmaması veya mevcut olup da yeterli olmaması şeklinde olması gerektiğini savunur ve “Şayet bir adam Mescid-i Haram’ın ortasında nikah kıysa ancak kölelerden ve kadınlardan başka şahid bulamasa bu nikâh her ne kadar insanlara açıklanmış ise de geçerli değildir” diyerek ilzâmî bir misal verir. İmam Muhammed’e göre Hz. Ömer (Radıyallahu Anh)’de mezkur nikahı şahidler yeterli olmadığından reddetmiştir.[8] Nitekim Muvatta’dan naklettiğimiz diğer rivayet de bunu göstermektedir.

[1] Tirmizi, es-Sünen, No: 1089 vd.

[2] Tirmizi, es-Sünen, No:1103

[3] Bkz. Zafer Ahmed et-Tânevî, İ’lau’s-Sünen, XI/ 21 İdaretu’l-Kur’an ve’l-Ulûmi’l-İslâmiyye, Karaçi-Pakistan 1418

[4] İmam Malik, Muvatta, Nikâh, Babu Nikahi's-Sir 9, No:535

[5] İbn Hümam, Fethu'l-Kadir, III/192 Daru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut-Lübnan 2003, B.I

[6] Es-Serahsi, el-Mebcut, V/31 Daru'l-Ma'rife, Beyrut-Lübnan

[7] Bkz. Muhammed b. Hasen eş-Şeybânî,. Muvatta rivayeti, s. 167 Kahire 1994

[8] Muhammed b. Hasen eş-Şeybânî, Kitabu'l-Hücce alâ ehli'l-Medine ,III/227-228
Alemu'l-Kütüb, 1983 B.III